

การวิเคราะห์กระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอริยฐานธรรม
AN ANALYSIS OF THE PROCESS TO SUCCESS CONSTRUCT FOUNDED
ON THE PRINCIPLE OF ADHIṬṬHĀNADHAMMA

วีรพงศ์ พิชัยเสนาณรงค์¹, สมชาย มะรินทร์ และจักรพันธ์ นวะแก้ว

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Weerapong Pichaisenanarong, Somchai Marint, and Chakrapan Nawakaew

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: mcurkmail@gmail.com¹

Received 16 December 2024; Revised 28 December 2024; Accepted 30 December 2024.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักอริยฐานธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาสร้างความสำเร็จในชีวิตของบุคคล และเพื่อวิเคราะห์ความสำคัญของกระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตของบุคคลตามหลักอริยฐานธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท เพื่อนำเสนอกระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอริยฐานธรรมดังนี้ ผลการวิจัยพบว่า

1) การศึกษาหลักอริยฐานธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาสร้างความสำเร็จในชีวิตของบุคคล พบว่า ความสำเร็จในชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย หลักความเจริญ ปฏิบัติตามหลักธรรมที่จะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง, หลักความสำเร็จ ปฏิบัติตามหลักธรรม ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จแห่งกิจการนั้นๆ ประกอบด้วย 1) ด้านปัญญาธรรม เป็นความคิดเห็นตามความจริง 2) ด้านสังขธรรม เป็นสิ่งสำคัญต่อมนุษย์ 3) ด้านจาคะธรรม การสละใจ หรือตัดกรรมสิทธิ์ของตน 4) ด้านอุปสมธรรม ฐานความมั่นคงให้ประสบผลสำเร็จของชีวิต สามารถดำเนินชีวิตของตนเองให้บรรลุถึงจุดหมาย

2) การวิเคราะห์ความสำคัญของกระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตของบุคคลตามหลักอริยฐานธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนา พบว่า 1) กระบวนการด้านปัญญา 4 องค์ประกอบ คือ ปัญญาพัฒนาศักยภาพที่จะมีความสุข ยึดหลักทางสายกลางในการแก้ไขปัญหาด้วยหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา 2) กระบวนการด้านสังขจะ โดยเน้นการพูดพอประมาณ พูดถูกกาล เพราะพูดถูกกาลอันควร คือพูดตามกำหนดกาลที่ควรพูด 3) กระบวนการด้านจาคะ การแก้ปัญหาในแบบองค์รวม และเสียสละเพื่อส่วนรวม และ 4) กระบวนการด้านอุปสมะ เป็นการประยุกต์ใช้กระบวนการประกอบด้วย ฆราวาสธรรม 4 สังคหวัตถุ 4 อธิปไตย 4 และธรรมจักร 4 มาใช้ในการข่มจิตข่มใจ การรู้จักระงับอารมณ์ เมื่อมีความไม่พอใจเกิดขึ้น

คำสำคัญ : การวิเคราะห์ห่อธิฐานธรรม, การสร้างความสำเร็จ, หลักอธิฐานธรรม

Abstract

This research aims to study the principles of prayer in Buddhist scriptures to create success in a person's life and to analyze the importance of the process of creating success in a person's life according to the principles of prayer in Buddhist scriptures. This research is a qualitative research using content analysis techniques with context to present the process of creating success in a person's life according to the principles of prayer as follows. The research results found that:

1) The study of the principles of prayer in Buddhist scriptures to create success in a person's life found that success in life according to Buddhist principles consists of the principle of prosperity, practicing according to the principles of Dhamma that will lead life to prosperity, the principle of success, practicing according to the principles of Dhamma that will lead to success in that business, consisting of: 1) Wisdom Dhamma, which is an opinion based on truth. 2) Truthfulness, which is important to humans. 3) Charity Dhamma, making a decision or cutting off one's own ownership. 4) Upasampatham Dhamma, a solid foundation for achieving success in life, being able to live one's life to achieve one's goals. 2) The analysis of the importance of the process of creating success in a person's life according to the principles of prayer in Buddhist scriptures found that: 1) The process of wisdom has 4 components: wisdom develops the potential to be happy, adheres to the middle way in solving problems with Buddhist teachings, 2) The process of truthfulness by emphasizing speaking in moderation, speaking at the right time, because speaking at the right time is appropriate, that is, speaking according to the time that should be spoken; 3) the process of generosity, solving problems in a holistic way and sacrificing for the collective good; and 4) the process of Upasama, which is the application of the Dhamma process consisting of the 4 Lay Dhamma, the 4 Social Vatthu, the 4 Bases of Power, and the 4 Dhamma Wheels to control the mind and heart, knowing how to control emotions when dissatisfaction arises.

Keywords: An Analysis of Adhiṭṭhānadhamma, Success Construct, Principle of Adhiṭṭhānadhamma

บทนำ

การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมปัจจุบันนับวันจะแออัดหนาแน่นยิ่งขึ้น ซึ่งเห็นได้จากจำนวนประชากรในประเทศไทยและทั่วโลกเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี (8,000 ล้านคนในปี 2565) เกิดการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นซึ่งกันและกัน เน้นให้ความสำคัญกับวัตถุนิยม จนลืมนึกถึงคุณธรรมทางด้านจิตใจ เช่น การให้

ความสำคัญกับการศึกษา แต่ไม่ปลูกฝังความรู้ด้านจริยธรรม เน้นคณิตศาสตร์แต่ซ่อนความเป็นจริง เช่น $a_0 = 1$ เน้นวิทยาศาสตร์แต่หังการทำลายเพื่อนมนุษย์ เช่น $E = Mc^2$ และสังคมในปัจจุบันส่วนใหญ่ ลืมคำสอนทางศาสนาอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้ไม่กลัวบาปกรรม (สำนักงานเลขาธิการกรม สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566: ออนไลน์) มีอาชญากรรม และความรุนแรงเกิดขึ้นทั่วหวัระแหง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องอาศัยหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นหลัก เพราะคำสอนของพระพุทธเจ้า ได้รับการ พิสูจน์จากนักปราชญ์มาเป็นเวลากว่า 2565 ปี ยังมีได้มีผู้ใดพบข้อบกพร่องในการดำเนินชีวิตตาม หลักธรรม และยอมรับว่าหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างประเสริฐ แท้ แต่ในปัจจุบันสังคมไทยยังมีข่าวเรื่องอาชญากรรม ข่าวการทุจริต รับสินบน รับเงินค่าแป๊ะเจี๊ยะลา ด้วยหันหลังให้คำสอนของพระพุทธเจ้า และศาสดาในศาสนาอื่นๆ

แม้มีการโยกหาความยุติธรรม และเรียกร้องให้โรงเรียนปลูกฝังเรื่องคุณธรรม จริยธรรมแก่ เยาวชน แต่การศึกษาของประเทศกลับมุ่งเน้นให้นักเรียนนักศึกษา มีอิสระทางด้านความคิดวิเคราะห์ (กนิษฐา หลักฐาน; เจษฎา เทพศรี; และ ดร.ประสิทธิ์ เขียวศรี, 2566: ออนไลน์) เมื่อมีอิสระทางด้าน ความคิดจะประกันได้อย่างไรว่าเป็นคนดี หรือคนไม่ดี เพราะคนที่ไม่ใช่หลักธรรมในจิตใจเป็นแนวทางใน การดำเนินชีวิต ย่อมทำทุกอย่างตามกิเลสความอยากส่วนตน ทำให้ขาดระเบียบวินัย จนขยายความ รุนแรงขึ้นกลายเป็นการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความวุ่นวายจนหาความสงบสุขในสังคมมิได้ (พระอธิการสุรศักดิ์ สุขมาโล และ อนุวัต กระสังข์, 2562: 55-67) หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นคำ สอนที่มุ่งให้มนุษย์มีความมั่นคงในความคิดและดำรงอยู่ในกรอบแห่งความดีงาม โดยไม่ปล่อยให้ความคิด ไหลตามกระแสอกุศลหรือตกอยู่ใต้อิทธิพลของอกุศลมูล อันเป็นต้นเหตุแห่งความชั่วร้าย แต่เน้นให้ผู้ ปฏิบัติตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรมก่อน เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการมีอิสระทางความคิดที่แท้จริง กล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนาเปิดโอกาสให้เกิดอิสรภาพทางความคิดหลังจากที่จิตใจมั่นคงอยู่ในคุณธรรมแล้วเท่านั้น (มูลนิธิพระราชศรัทธา, 2537) *Journal of Modern Buddhist Studies*

หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา มีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อวิถีชีวิต ความเชื่อ และการ ปฏิบัติของผู้คนในสังคมชาวพุทธ โดยเฉพาะในเรื่องการทำความดีและการสั่งสมบุญ ซึ่งเป็นรากฐาน สำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้ชีวิตประสบความสำเร็จและได้รับประโยชน์ทั้งในชาตินี้และชาติหน้า ในบรรดา หลักธรรมทั้งหลาย "อริยฐานธรรม" ถือเป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะช่วยกำหนดแนวทาง และเป้าหมายในการดำเนินชีวิต อันนำไปสู่ความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน (ภักขุวัชร สุขเสน, 2561: 79-85) กล่าวคือ อริยฐานธรรมเป็นธรรมที่มีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง หลัก อริยฐานธรรมเป็นธรรมที่เน้นให้บุคคลมีความเพียรพยายามอย่างแน่วแน่ เพื่อบรรลุความสำเร็จในชีวิต หรือการหลุดพ้นจากอาสวะกิเลสทั้งปวง ความเพียรที่แท้จริงจำเป็นต้องตั้งอยู่บนความเข้มแข็งของจิตใจ โดยอาศัยหลักอริยฐานธรรมเป็นแนวทาง อันเป็นธรรมที่ควรตั้งมั่นไว้ในใจเพื่อเป็นฐานรองรับความเพียร อย่างมั่นคง อริยฐานธรรมประกอบด้วย 4 ประการสำคัญ ได้แก่ ปัญญา ความรู้เท่าทันและการพิจารณา อย่างรอบคอบ สัจจะ ความจริงใจและความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น จาคะ การเสียสละและแบ่งปัน

เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม อุปสมะ ความสงบเย็นและการควบคุมอารมณ์ให้เป็นไปตามธรรม (ที.ปา. 11/254/241.) โดยอธิษฐานสามารถนำมาใช้จัดการปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จในชีวิต

อย่างไรก็ตามกระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอธิษฐานธรรม มีเป้าหมายให้บุคคลที่เผชิญปัญหาในการดำเนินชีวิตสามารถพัฒนาสติและปัญญาในการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องตามหลักธรรม ส่งผลให้เกิดความผาสุกทั้งในปัจจุบันและในอนาคต อย่างไรก็ตาม ในสังคมทั่วไปมักมีความเข้าใจเรื่องการอธิษฐานในลักษณะที่แตกต่างออกไป เช่น การอธิษฐานขอพร การทอ้งคาถา การขอพรจากหลวงพ่หรือเทพทันใจ หรือแม้แต่การขอให้โชคดีถูกหวยรวยเบอร์ ซึ่งเป็นการมองอธิษฐานในมิติของความหวังพึ่งพาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายนอก ในทางพระพุทธศาสนา การอธิษฐานไม่ได้หมายถึงเพียงการขอพรหรือการพึ่งพาปาฏิหาริย์ แต่เป็นกระบวนการสร้างเจตจำนงที่ตั้งมั่นในคุณธรรมและเป้าหมายที่ถูกต้อง อาศัยสติและปัญญาเป็นเครื่องนำทาง พร้อมทั้งยึดหลักสัมมาทิฐิ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องในกระบวนการอธิษฐาน พระพุทธศาสนาสอนให้การอธิษฐานเป็นการตั้งจิตแน่วแน่ในสิ่งที่ตั้งมา เช่น การตั้งมั่นในความเพียร ความเสียสละ และการดำรงชีวิตอย่างมีสติ เมื่อบุคคลปฏิบัติตามหลักนี้ จะช่วยให้เกิดการแก้ไขปัญหาและการดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้อง นำไปสู่ความสำเร็จที่แท้จริงและยั่งยืนตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจทำวิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอธิษฐานธรรม เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จ มีหลักยึด มีอุดมการณ์ที่แน่วแน่ เมื่อยึดหลักอธิษฐานธรรมแล้ว ย่อมทำให้ประสบผลสำเร็จในชีวิต ทำให้ชีวิตไม่ตกอยู่ในอบายภูมิอย่างแน่แท้ และเมื่อได้ผลการวิจัยเช่นใดแล้วผู้วิจัยก็คิดว่าคงจะเป็นประโยชน์ในด้านพระพุทธศาสนาและผู้สนใจในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาในเรื่องหลักอธิษฐานธรรมในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักอธิษฐานธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาสร้างความสำเร็จในชีวิตของบุคคล
2. เพื่อวิเคราะห์ความสำคัญของกระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตของบุคคลตามหลักอธิษฐานธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์กระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอธิษฐานธรรม” ผู้ศึกษาได้เตรียมแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1. กระบวนการสร้างความสำเร็จตามหลักอธิษฐานธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

กระบวนการสร้างความสำเร็จตามหลักอริยฐานธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนา จากการค้นข้อมูลทำให้ได้พบว่า ชีวิตคนเราประสบความสำเร็จได้ จากความมุ่งมั่น ไม่ลดละที่จะทำตามที่ตั้งอริยฐานไว้อย่างเด็ดเดี่ยว ไม่โลเล และไม่หวนกลับ เพื่อให้รู้แจ้งในกองสังขาร (ที.ปา. (ไทย) 11/254/241.) เป็นธรรมที่ควรตั้งไว้ในใจ ธรรมอันเป็นที่มั่น ทำให้ชีวิตของตนมีฐานของการดำเนินชีวิตอย่างมั่นคง สิ่งที่ต้องตั้งความปรารถนา เพื่อให้เป็นคนดีตลอดไป เป็นธรรมดาที่ทุกคนจะต้องมีอุดมการณ์ หรือมีเป้าหมายของชีวิต จึงจะทำให้เป็นคนดีงามอยู่ตลอดไป ทุกคนต้องมีปัญญา เป็นเครื่องประดับ ประคอง เป็นแสงสว่างส่องทางในการดำเนินชีวิต เพื่อไม่ให้ชีวิตตกไปสู่ความชั่วร้าย ทุกคนจะต้องมีสัจจะในการที่จะนำพาชีวิตให้เข้าสู่เป้าหมายแห่งชีวิตได้ ทุกคนต้องไม่เป็นคนที่เห็นแก่ตัว ไม่เป็นคนเอาดีแต่ตัวเองด้านเดียว ต้องเป็นคนที่เข้มแข็งไม่ยอมแพ้อำนาจของพญามาร ที่มีมาในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้เราสามารถเดินทางล่องพ้นภัยในระหว่างที่มีชีวิตอยู่ไปได้เมื่อเรามีอริยฐานธรรมเป็นธรรมที่ตั้งมั่นและมั่นคงอยู่ในจิตใจแล้ว ถือได้ว่าเป็นผู้ที่หนักแน่นในคุณธรรม เป็นผู้มีจิตที่ได้รับการฝึกฝน และอบรมมาดี ส่วนอริยฐานธรรมนั้นมีอยู่ด้วยกัน 4 ประการคือ ปัญญา สัจจะ จาคะ และ อุประสมะ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์, 2564: 308) โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.1) ปัญญา เป็นความรู้ ความฉลาดเกิดแต่เรียนและคิด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 687) ปัญญา คือ ความรอบรู้ถึงความจริงในสิ่งที่ควรรู้ทั้งหลายทั้งปวงนั่นเอง (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาปรินายก, 2535: 227) เป็นความรู้แจ้งถึงความจริงแท้แน่นอน หยั่งรู้ในเหตุผลและพิจารณาสภาพทั้งหมดเข้าถึงความจริง (พระพรหมคุณาภรณ์, 2554: 174) ปัญญา เกิดจากความคิดเห็นตามความจริง มีการอบรมจนเกิดความรู้แจ้งเห็นแจ้ง ในสิ่งทั้งหลายทั้งปวงตามที่ เป็นจริงถึงที่สุด จนถึงกับถอนความยึดถือด้วยอุปทาน คือ ถอนความโง่ ความหลงต่าง ๆ ออกไปได้จากใจ ซึ่งเป็นการถอนจิตใจให้หลุดพ้นออกมาเสียจากสิ่งที่มันเคยเข้าไปผูกพันไว้ตั้งแต่ต้น (พุทธทาสภิกขุ, 2547: 77) และขึ้นชื่อว่าปัญญาต้องรู้ เข้าใจ แยกแยะเหตุผล ดีชั่ว คุณโทษ ประโยชน์ไร้ประโยชน์ และรู้ที่จะจัดแจง จัดสรร และจัดการ ดังนั้นปัญญาคือความเข้าใจ ความรู้ทั่วไป ความรู้ชัดรู้ทั่วถึงความเป็นจริงหรือรู้ตรงความเป็นจริง รู้เท่าทันสังขาร รู้องค์ประกอบ รู้เหตุปัจจัย รู้คิด รู้พิจารณา รู้วินิจฉัยรู้จะจัดแจง หรือดำเนินการอย่างไร จึงทำให้ผู้มีปัญญาย่อมมีความหยั่งรู้ทั้งเหตุและผล และสามารถดำรงตนอยู่ในครรลองแห่งความเจริญ พร้อมหลีกเลี่ยงจากเหตุแห่งความเสื่อมได้ (อง.ปญจก (ไทย) 22/14/17-18.)

1.2) สัจจะ คือ สิ่งที่มีอยู่จริงมีผู้รับรู้ว่ามีอยู่จริงเป็นอยู่จริงหรือไม่ก็ตาม ก็มีอยู่และเป็นอยู่โดยภาวะของสิ่งนั่นเอง สิ่งที่มีอยู่จริงบางอย่างอาจรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัส บางอย่างอยู่นอกเหนือประสาทสัมผัส สิ่งที่มีอยู่จริงหรือความจริงในพระพุทธศาสนาก็คือสัจธรรมนั่นเอง ท่านเรียกสิ่งที่มีอยู่จริงหรือความจริงนั้นว่าสัจจะ ซึ่งแปลว่า ความจริง ซึ่งความจริง มีความหมายอยู่ 2 ประการ คือ 1). ความ เป็นจริง หมายถึง ภาวะที่มีอยู่จริง ภาวะที่เป็นอย่างนั้นแน่แท้ไม่กลับกลายเป็นอย่างอื่น สิ่งที่มีอยู่จริง คือ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีอยู่จริง เป็นอยู่จริง จะมีสิ่งอื่นรับรู้ว่ามีอยู่จริงเป็นอยู่จริงหรือไม่ก็ตาม ก็มีอยู่และเป็นอยู่โดย ภาวะของสิ่งนั่นเอง และ 2). สิ่งที่เป็นจริง หมายถึง สิ่งที่มีอยู่จริง เป็นอยู่จริง ซึ่งอาจรู้ได้หรือไม่อาจรู้ได้

ทางประสาทสัมผัส สิ่งที่มีอยู่จริงบางอย่างอาจรู้ได้โดยประสาทสัมผัสบางอย่างอยู่ นอกเหนือประสาทสัมผัส (พระภุชงค์ ฐิตปุณญา, 2549: 10)

1.3) จาคะ คือความเสียสละ หมายถึง การตัดใจ หรือตัดกรรมสิทธิ์ของตน ตัดความยึดถือในสิ่งต่าง ๆ (เสถียรพงษ์ วรรณปก, 2549: 164) การแบ่งปัน การสละสิ่งที่เป็นศัตรูต่อความจริงใจ เป็นการสละความหวงแหนสิ่งของที่ตนมีออกจากใจ หรือการตัดใจ มีความหมายเหมือนกับคำว่า ทาน และบริจาค ซึ่งทาน หมายถึงการให้สิ่งของ ส่วนบริจาค หมายถึง การเสียสละกิเลส ความเสียสละในคำว่า จาคะ มี 2 นัย คือ 1) สละวัตถุ และ 2) สละอารมณ์ (พระธรรมสิงหบุราจารย์, 2548: 124) โดยโลกนี้ไม่มีใครชอบคนที่เห็นแก่ตัว แต่ชื่นชอบคนที่เสียสละ สิ่งที่ทำให้คนเราไม่เห็นแก่ตัว คือ คุณธรรม ที่เรียกว่า “จาคะ” ถ้าเรามีความเสียสละ ความเห็นแก่ตัวก็จะสิ้นสลายไป (พระครูเมตตาสารคุณ, 2554: 27) โดยธรรมชาติของสัตว์โลกทั้งหลายย่อมมีความอยากหรือค้นหา ด้วยกันทั้งสิ้น ผู้ที่มีความอยาก (ค้นหา) เกิดทุกข์ ซึ่งเกิดขึ้นในใจของผู้ใดแล้วก็จะพบแต่ความเดือดร้อน และเกิดความมืดบอดในจิต ดังนั้นพระพุทธศาสนาจึงมุ่งสอนให้คนรู้จักการเสียสละ และบริจาคสิ่งที่เป็นต้นตอของตัณหาที่นั่นออกจากใจ เพราะความโลภเป็นความมกัได้ที่อันตราย (พีรพัฒน์ ศุภลักษณ์, 2550: 192-195)

1.4) อุปลมะ ความสงบใจ เป็นความสงบใจที่ปราศจากสิ่งรบกวน เป็นสันติภาพที่ทำให้จิตใจไม่เดือดร้อน มีแต่ความว่างเปล่า เพราะทำให้จิตหลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวง สงบเยือกเย็นไม่มีอะไรที่จะทำให้เปลี่ยนแปลงได้ ทำให้ศัตรูของจิตพ่ายแพ้ไปพญามารไม่สามารถมีอำนาจเหนือความสงบแห่งจิตนี้ได้ ดังนั้น อุบายที่ทำให้จิตสงบ ต้องใช้อำนาจของศีล สมาธิ และปัญญา ผลักดันให้สงบ คือนิพพาน หมดความผูกพันกับชั้น 5 รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ พ้นไปจาก การปรุงแต่งปราศจากภพ นิพพานเป็นดับสนิทของความทุกข์ จึงกล่าวได้ว่าเป็นยอดของความสุข (พระมหาทองคุณธีรปัญญา, 2549: 15) อุปลมะ หมายถึงการสิ้นกิเลส ซึ่งเป็นนิพพานสูงสุดของมนุษย์ ดังพุทธพจน์ที่ว่า นิพพานเป็นบรมธรรม (ขุ.ธ. (ไทย) 25/184/90.) แม้แต่ในบทสวดของการพิจารณาสังขารที่เกิดขึ้นในโลกนี้เป็นสุข (ส.ส. (ไทย) 15/11/11.) ซึ่งพระพุทธองค์ทรงแนะนำภิกษุให้ศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติของจิตให้เข้าใจอย่างท่องแท้เสียก่อน เพราะธรรมชาติจิตของมนุษย์นั้นดิ้นรนกลับกลอกรักษาได้ยาก ห้ามได้ยาก ถ้าไม่พยายามห้ามไว้ ไม่พยายามรักษาไว้ มันจะตกไปสู่บาปง่ายที่สุด ผู้หวังความสะอาด ความสว่างสงบ จึงควรรีบทำกิจอย่างไม่ชักช้า (พระพรหมมิ่งคลาจารย์, 2550: 195)

2. ความสำเร็จในชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาที่เชื่อมโยงกับหลักอริยฐานธรรม

ความสำเร็จในชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาที่เชื่อมโยงกับหลักอริยฐานธรรม ประกอบด้วยรายละเอียดต่อไปนี้

2.1) เป้าหมายที่มีต่อความสำเร็จในชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาที่เชื่อมโยงกับหลักอริยฐานธรรม และหลักอริยฐานธรรมมีความเชื่อมโยงกัน โดยอริยฐานธรรมจากการเกิดถึงการตายในปัจจุบันว่า ผู้ต้องการสืบความในบาปเกี่ยวกับสังสารวัฏ ความสำคัญตนที่เป็นกิเลสหมกหมม แต่ผู้อยู่ใน

อริชฐานธรรมผู้ดำรงปัญญา สัจจะ จาคะ และ อุปสมะ ย่อมรอดพ้น เมื่อไม่มีความสำคัญตนที่เป็นกิเลสหมักหมมเป็นไปย่อมเรียกได้ว่าเป็น “มุนีผู้สงบ” อธิบายได้ว่าการสำคัญตนย่อมมีบ้าง ไม่มีบ้าง มีรูปบ้าง ไม่มีรูปบ้าง หากท่านภิกษุสำคัญตนว่าเป็นโรคร้าย เป็นผีร้าย เป็นศรร้าย เพราะคิดว่าเป็นอย่างนี้เป็นอยู่นั้น จึงจะเรียกว่า เป็นมุนีผู้สงบ คือผู้ไม่มีความสำคัญตนที่เป็นกิเลสหมักหมม ซึ่งอริชฐานธรรมนี้มีประโยชน์ต่อมนุษย์ เพราะทุกคนรู้ว่าตั้งแต่เริ่มต้นเกิดมาเป็นมนุษย์ปุถุชนจนถึงการบรรลุเป็นพระอรหันต์นั้น ทุกชีวิตมีการเวียนว่ายตายเกิดภพแล้วภพเล่าในวัฏฏะสงสารจนกระทั่งเข้าถึงเป้าหมายปลายทางของชีวิตวาระสุดท้าย คือนิพพาน ในช่วงที่เรายังไม่สามารถเข้าถึงพระนิพพานนั้น คนเราก็ต้องดำเนินชีวิตของตนเองให้สมบูรณ์แบบ และให้เป็นประโยชน์ที่สุด ทั้งประโยชน์ที่เป็นไปแห่งชาวโลกและประโยชน์แห่งพระอรหันต์ โดยการนำเอาหลักธรรมของพระพุทธเจ้ามาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตให้เกิดความสุข ความเจริญสูงสุด คนที่ใช้หลักธรรมเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิต เกิดชาติใดละอยู่ในสภาพเหตุการณ์อย่างไร คนเหล่านี้ก็จะมีแต่สร้างบารมีให้กับตนเองทุกภพทุกชาติไป ถึงจะใช้เวลานานแค่ไหนก็ตาม เพราะเขาทราบว่าการกระทำที่นำมาตั้งไว้ในใจเหล่านี้ สักวันหนึ่งเขาจะต้องตอบแทนและเป็นประโยชน์ต่อตัวเองในภายภาคหน้า คนที่สร้างบารมีมีหลักของอริชฐานธรรมนี้เป็นที่ตั้งแล้ว ย่อมปฏิบัติตามหลักธรรมนั้นไม่ให้เกิดตกบกพร่อง (ศุภวรรณ พ.พรรณวงศ์ กรีน, 2548: 49-50)

2.2) ความสำเร็จในชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา หมายถึง การได้สิ่งที่ต้องการตามความปรารถนา (โดยไม่ผิดกฎหมายและไม่ผิดศีลธรรม) การประสบความสำเร็จในชีวิต แม้เพียงนิด ๆ หน่อย ๆ ก็จะทำให้มีกำลังใจก้าวต่อไป ฉะนั้น หากพูดว่าความสำเร็จคือเครื่องหลอเลี้ยวความหวัง ก็ น่าจะถูก ถ้าใครทำอะไรสำเร็จก็จะมีกำลังใจมากขึ้น ก้าวไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น ก้าวหนียิ่งขึ้น ความสำเร็จในชีวิต จึงเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการ ชีวิตของคฤหัสถ์หรือ ขรवास หรือชาวบ้านที่ประสบความสำเร็จตามคตินธรรม มีลักษณะ 4 ประการด้วยกัน ได้แก่

ประการที่ 1 มีงานสุจริตทำและเป็นงานที่ตนชอบ
 ประการที่ 2 มีทรัพย์เงินทองใช้สอยจากงานสุจริตนั้น
 ประการที่ 3 มีชื่อเสียงเกียรติยศ เป็นที่นับหน้าถือตาในสังคม หรือชุมชน
 ประการที่ 4 ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ถ้าชีวิตของคฤหัสถ์ หรือขรवास หรือชาวบ้านคนใดเพียงพร้อมทั้ง 4 ประการนี้ ถือว่าเป็นชีวิตที่ประสบความสำเร็จ และพระพุทธเจ้าทรงสอนว่า ความสำเร็จมาจากตัวเราเอง คือ 1) เป็นเรื่องของการเสาะหา ไม่ใช่เกิดมาเป็น หรือคาบซ้อนเงินซ้อนทอง มาเกิด 2) เป็นเรื่องของการสู้ชีวิต ไม่ใช่นั่งดูดวงโชคชะตา 3) เป็นเรื่องของการฟันฝ่า ไม่รอฟ้าบันดาล 4) เป็นเรื่องของความเชี่ยวชาญ ไม่ใช่โชคช่วย และ 5) เป็นเรื่องของการฝึกฝน ไม่ใช่บุญ (พระธรรมโกศาจารย์, 2551: 3)

2.3) ประโยชน์ของการสร้างความสำเร็จในชีวิตที่ในชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาที่เชื่อมโยงกับหลักอริชฐานธรรม ได้มีข้ออธิบายว่า การสร้างความสำเร็จตามหลักอริชฐานธรรมได้

เชื่อมโยงกับประโยชน์ของกระบวนการสร้างความสำเร็จตามหลักอริยฐานธรรม มีหลักสำคัญ ดังกล่าวไว้ 3 ข้อใหญ่ ๆ โดยมีเนื้อหาใจความดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 การความยินดีพอใจในสิ่งที่ตนได้ ในสิ่งที่ตนมีเมื่ออยู่แค่นั้น มีแค่นั้น ก็ยินดี แค่นั้นมีอย่างไรก็ใช้อย่างนั้น

ประการที่ 2 การยินดีพอใจในกำลังของตนที่มีอยู่รวมไปถึงการใช้กำลังให้พอดีด้วย ได้แก่ รู้จักประมาณในความรู้ความสามารถของตนนั่นเอง สันโดษข้อนี้เป็นการกระตุ้นให้บุคคลรู้จักใช้ความรู้ความเข้าใจและความสามารถของตนให้เต็มที่

ประการที่ 3 การยินดีพอใจในสิ่งที่สมควร จะยินดีพอใจพอสมควร คือในการใช้เรี่ยวแรงให้ได้มา ซึ่งวัตถุปัจจัยนั้นต้องเป็นวัตถุปัจจัยที่เหมาะสม ไม่เกิดโทษ ไม่เป็นพิษเป็นภัย เรียกว่า ไม่ผิดธรรม และวิธีการหากเป็นวิธีที่ขอบธรรมถูกระบบ ไม่ใช่โดยวิธีทุจริต ฉ้อโกงคอร์รัปชัน (สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2550: 27)

3. หลักการในการดำเนินชีวิตเพื่อสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอริยฐานธรรม

การดำเนินชีวิตเพื่อให้พบกับความสำเร็จนั้น เป็นสิ่งที่แต่ละคนต้องศึกษาและปฏิบัติด้วยตนเอง เพราะหลักธรรมที่ใช้ในการดำเนินชีวิตให้เกิดความสำเร็จและมั่นคงนั้น เป็นแนวทางที่มุ่งให้เราก้าวไปสู่ความพ้นทุกข์และมีความสุขที่ยั่งยืน ความสำเร็จและความมั่นคงที่แท้จริงในชีวิต เป็นสิ่งที่สะอาด บริสุทธิ์ และตั้งอยู่บนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ในขณะเดียวกัน ความสำเร็จที่แท้จริงนั้นไม่ได้หมายถึงการยึดติดหรือไขว่คว้าสิ่งต่าง ๆ แต่คือการปล่อยวาง การปล่อยวางในทุกสิ่งเป็นหนทางสู่ความสุขที่ประเสริฐ เพราะความสุขนี้เกิดจากการไม่ยึดมั่นถือมั่นในตัวตนหรือสิ่งภายนอก พระพุทธศาสนาสอนให้มนุษย์มีความเข้าใจที่ถูกต้อง ทั้งในทางกาย วาจา และใจ เพื่อให้เราสามารถดำเนินชีวิตอย่างสมดุลและเป็นสุข การปฏิบัติตามหลักธรรมในชีวิตประจำวัน การสำรวมกายวาจาใจ การปล่อยวาง และการไม่ยึดมั่นในสิ่งที่ไม่จริง ย่อมช่วยให้ชีวิตก้าวข้ามความทุกข์และบรรลุถึงความสำเร็จในแบบที่ยั่งยืนและมั่นคงอย่างแท้จริง (พระพรหมมังคลาจารย์, 2550: 160) พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนเรื่อง เวไนยสัตว์ เพื่อชี้แนะหนทางสู่ความสำเร็จและความมั่นคงในชีวิต โดยเน้นให้เวไนยสัตว์ พ้นจากกิเลสและอาสวะทั้งหลาย พร้อมทั้งใช้หลักธรรมเป็นเครื่องระคับระคองชีวิตให้อยู่ในกรอบแห่งความดีงาม การประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมอย่างมั่นคงจึงเป็นหนทางที่นำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตตามอุดมการณ์และวิถีทางของแต่ละบุคคล ความมั่นคงในชีวิตจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีธรรมะเป็นพื้นฐาน เพราะชีวิตที่ประสบความสำเร็จและมั่นคงนั้นคือชีวิตที่ก้าวพ้นจากความทุกข์ไปสู่ความสงบสุขและไม่มี ความทุกข์ หลักธรรมสำคัญที่ช่วยชี้นำการดำเนินชีวิตคือ หลักของทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) ซึ่งประกอบด้วย อริยมรรคมีองค์ 8 ได้แก่ สัมมาทิฐิ ความเข้าใจที่ถูกต้องในชีวิตและธรรมชาติของสรรพสิ่ง สัมมาสังกัปปะ – ความมุ่งหมายในชีวิตที่ตั้งงามและมีคุณค่า สัมมาวาจา การพูดจาที่ถูกต้อง ซื่อสัตย์ และสร้างสรรค์ สัมมาภิมันตะ การประพฤติที่ถูกต้องและเป็นไปในทางที่ดี สัมมาอาชีวะ การดำรงชีวิตอย่าง

สุจริตและไม่เบียดเบียน สัมมาวายามะ ความพยายามในการละความชั่วและสร้างคุณดี สัมมาสติ การใช้สติในการควบคุมและตระหนักรู้ในตนเอง สัมมาสมาธิ การตั้งมั่นของจิตใจให้อยู่ในความสงบและสมดุล การปฏิบัติตามองค์ธรรมทั้งแปดนี้ช่วยให้ผู้ปฏิบัติมีชีวิตที่มั่นคงในทางธรรม นำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต และก้าวพ้นจากทุกข์ (พระธรรมโกศาจารย์, 2550: 76-86) โดยอริยฐานธรรมเป็นแนวทางของการดำเนินชีวิตทำให้ชีวิตพบแต่ความสุขความเจริญจะทำได้ก็จะประสบแต่ความสำเร็จ เพราะว่าธรรมะเป็นสิ่งที่เปี่ยมมาตรฐานวัดความดีความชั่วของมนุษย์ได้ทั่วโลก ทำให้คนเราอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขสามารถควบคุมความโลภ ความโกรธ ความหลงของตนเองได้ เพราะว่า ธรรมะนั้นนั้นจะต้องอยู่กับการดำเนินชีวิต เพราะธรรมสามารถทำให้โลกมีแต่ความสงบสุข (พระเทพสุวรรณโมลี, 2552: 3) การอริยฐานธรรมนี้มีประโยชน์ต่อมนุษย์ เพราะทุกคนรู้ว่าตั้งแต่เริ่มต้นเกิดมาเป็นมนุษย์ปุถุชนจนถึงการบรรลุเป็นพระอรหันต์นั้น ทุกชีวิตมีการเวียนว่ายตายเกิดภพแล้วภพเล่าในวัฏฏะสงสารจนกระทั่งเข้าถึงเป้าหมายปลายทางของชีวิตวาระสุดท้าย คือนิพพาน ในช่วงที่เรายังไม่สามารถเข้าถึงพระนิพพานนั้น คนเราก็ต้องดำเนินชีวิตของตนเองให้สมบูรณ์แบบ และให้เป็นประโยชน์ที่สุด ทั้งประโยชน์ที่เป็นไปแห่งชาวโลกและประโยชน์แห่งพระอรหันต์ โดยการนำเอาหลักธรรมของพระพุทธเจ้ามาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตให้เกิดความสุขความเจริญสูงสุด คนที่ใช้หลักธรรมเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิต เกิดชาติใดละอยู่ในสภาพเหตุการณ์อย่างไร คนเหล่านี้ก็จะมีแต่สร้างบารมีให้กับตนเองทุกภพทุกชาติไป ถึงจะใช้เวลานานแค่ไหนก็ตามเพราะเขาทราบว่าหลักธรรมที่นำมาตั้งไว้ในใจเหล่านี้ สักวันหนึ่งเขาจะต้องตอบแทนและเป็นประโยชน์ต่อตัวเองในภายภาคหน้า คนที่สร้างบารมีมีหลักของอริยฐานธรรมนี้เป็นที่ตั้งแล้วย่อมปฏิบัติตามหลักธรรมนั้นไม่ให้ขาดตกบกพร่อง (ศุภวรรณ พ.พรธมวงศ์ กรีน, 2548: 49-50)

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอริยฐานธรรมในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากกระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอริยฐานธรรม (Documentary Research) ทั้งในส่วนของที่เป็นหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และปฏิบัติการ มีวิธีการและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้ 1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ ข้อมูลจากการศึกษาการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอริยฐานธรรม 2) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ และตำราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิเคราะห์ประเภทของหลักอริยฐานธรรมที่สำคัญในกระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิต ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) โดยวิเคราะห์ (1) การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis) (2) การตีความหมาย (Interpretation) และ (3) การสังเคราะห์ (Synthesis) เกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลัก

อริยฐานธรรมโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique) เพื่อนำเสนอเกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอริยฐานธรรม

ผลการวิจัย

1. การศึกษาหลักอริยฐานธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาสร้างความสำเร็จในชีวิตของบุคคล พบว่า ความสำเร็จในชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย หลักความเจริญ ปฏิบัติตามหลักธรรมที่จะนำชีวิตไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง, หลักความสำเร็จ ปฏิบัติตามหลักธรรม ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จแห่งกิจการนั้นๆ หลักแผ่สัตว์โพธิญาณ ดำเนินตามพระพุทธปฏิปทา เป็นยอดปรารถนาของมนุษย์ที่สามารถแสวงหาได้ซึ่งแนวทางในการทำตัวให้มีความสุข กระบวนการสร้างความสำเร็จตามหลักอริยฐานธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาอริยฐานธรรม ประกอบด้วย 1) ด้านปัญญาธรรม เป็นความคิดเห็นตามความจริง 2) ด้านสังขธรรม เป็นสิ่งสำคัญต่อมนุษย์ 3) ด้านจาคะธรรม การสละใจ หรือตัดกรรมสิทธิ์ของตน 4) ด้านอุปัสมธรรม ฐานความมั่นคงให้ประสบผลสำเร็จของชีวิต สามารถดำเนินชีวิตของตนเองให้บรรลุถึงจุดหมาย

2. การวิเคราะห์ความสำคัญของกระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตของบุคคลตามหลักอริยฐานธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนา พบว่า 1) กระบวนการด้านปัญญา 4 องค์ประกอบ คือ ปัญญาพัฒนาศักยภาพที่จะมีความสุข ยึดหลักทางสายกลางในการแก้ไขปัญหาด้วยหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา 2) กระบวนการด้านสังขจะ โดยเน้นการพูดพอประมาณ พูดถูกกาล เพราะพูดถูกกาลอันควร คือพูดตามกำหนดกาลที่ควรพูด 3) กระบวนการด้านจาคะ เน้นการแก้ปัญหาในแบบองค์รวม และเสียสละเพื่อส่วนรวม และ 4) กระบวนการด้านอุปัสมะ เป็นการประยุกต์ใช้กระบวนการประกอบด้วย ฆราวาสธรรม 4 สังคหวัตถุ 4 อิทธิบาท 4 และธรรมจักร 4 มาใช้ในการข่มจิตข่มใจ การรู้จักระงับอารมณ์ เมื่อมีความไม่พอใจเกิดขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาหลักอริยฐานธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาสร้างความสำเร็จในชีวิตของบุคคล พบว่า ความสำเร็จในชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย หลักความเจริญ ปฏิบัติตามหลักธรรมที่จะนำชีวิตไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง, หลักความสำเร็จ ปฏิบัติตามหลักธรรม ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จแห่งกิจการนั้นๆ หลักแผ่สัตว์โพธิญาณ ดำเนินตามพระพุทธปฏิปทา เป็นยอดปรารถนาของมนุษย์ที่สามารถแสวงหาได้ซึ่งแนวทางในการทำตัวให้มีความสุข กระบวนการสร้างความสำเร็จตามหลักอริยฐานธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาอริยฐานธรรม ประกอบด้วย 1) ด้านปัญญาธรรม เป็นความคิดเห็นตามความจริง 2) ด้านสังขธรรม เป็นสิ่งสำคัญต่อมนุษย์ 3) ด้านจาคะธรรม การสละใจ หรือตัดกรรมสิทธิ์ของตน 4) ด้านอุปัสมธรรม ฐานความมั่นคงให้ประสบผลสำเร็จของชีวิต สามารถดำเนินชีวิตของตนเองให้บรรลุถึงจุดหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัฏชวีร์ สุขเสน (2561: 79-85) ได้ทำวิจัย

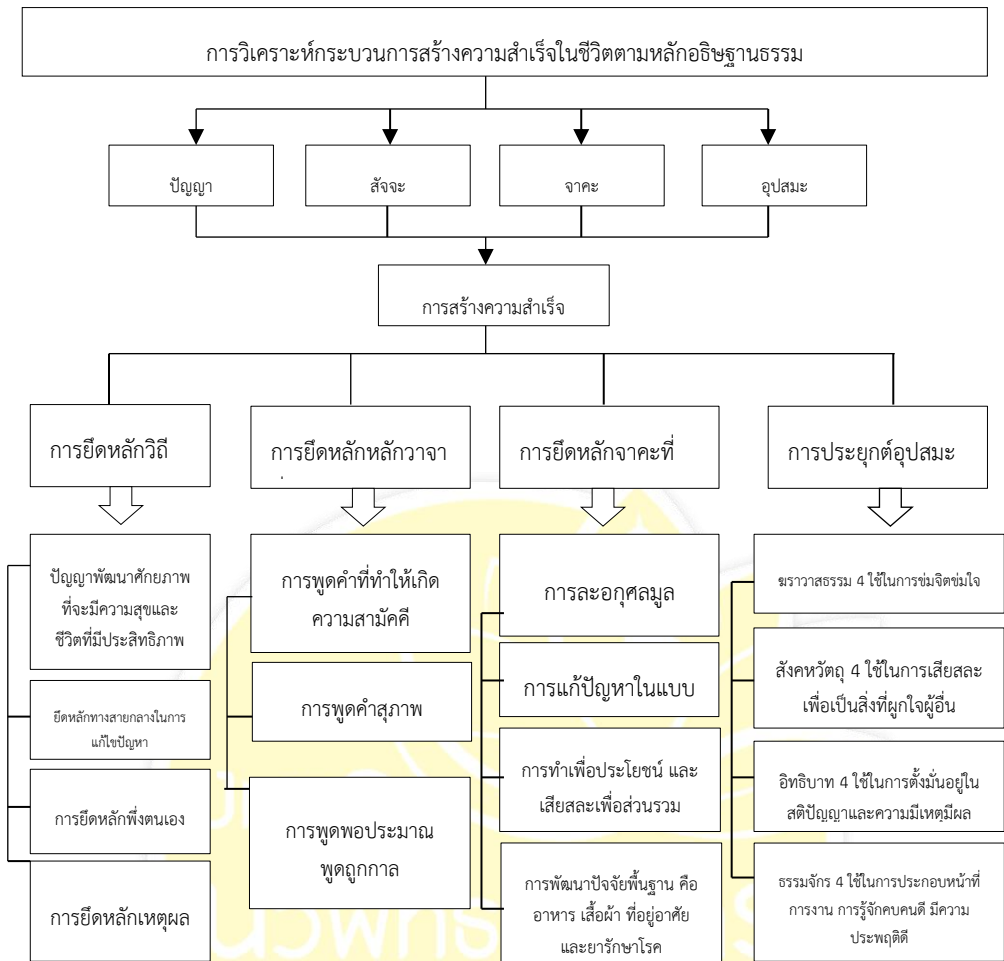
เรื่อง “อิทธิฐานธรรม : หลักความมั่นคงของมนุษย์” พบว่า อิทธิฐานธรรมมีคุณประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพราะมนุษย์ที่ดำเนินชีวิตด้วยธรรมเป็นเครื่องนำทาง ย่อมมีความมั่นคงทั้งทางกายและจิตใจ หลักอิทธิฐานธรรมที่พระพุทธศาสนาชี้แนะ ประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ ปัญญา ความรอบรู้ที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่ เป็นประโยชน์และโทษอย่างถูกต้อง สัจจะ การยึดมั่นในความจริง ความซื่อสัตย์ และความจริงใจต่อการดำเนินชีวิต จาคะ การเสียสละและแบ่งปันทั้งทรัพย์สิน ความรู้ และความเมตตา เพื่อประโยชน์ของผู้อื่น อุปสมะ การแสวงหาความสงบของจิตใจ ปลดเปลื้องความวุ่นวาย และหลุดพ้นจากอารมณ์ที่เป็นโทษ เมื่อบุคคลนำอิทธิฐานธรรมทั้ง 4 ประการมาปฏิบัติและพิจารณาด้วยปัญญา จนสามารถรู้แจ้งชัดในสิ่งที่ เป็นประโยชน์และสิ่งที่ไม่ก่อประโยชน์ ก็จะทำให้เกิดความเข้าใจในความเป็นจริงของชีวิต รู้เท่าทันเหตุปัจจัยต่าง ๆ และสามารถปล่อยวางสิ่งที่เป็นข้าศึกต่อกุศล ความสงบและความมั่นคงในชีวิตก็จะเกิดขึ้นอย่างยั่งยืน ด้วยหลักธรรมนี้ บุคคลสามารถพัฒนาตนเองให้มีความสุขและมั่นคงทั้งในชีวิตส่วนตัวและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น นำไปสู่ความเจริญที่แท้จริงและสมดุลงานทุกมิติของชีวิต ดังนั้นอิทธิฐานธรรมจึงจัดได้ว่ามีประโยชน์มากมายในการดำเนินชีวิตของมนุษย์เพราะชีวิตของมนุษย์ที่มีธรรมเป็นเครื่องดำเนินไปย่อมมีความมั่นคงอย่างแน่นอน หลักอิทธิฐานธรรมนั้นต้องเริ่มต้นที่ปัญญา สัจจะ จาคะและอุปสมะเป็นหลัก แล้วนำไปพิจารณาด้วยปัญญาให้รู้แจ้งชัดในสิ่งที่ เป็นประโยชน์และสิ่งที่หาประโยชน์ไม่ได้ รู้เท่าทันความเป็นจริงทั้งเป็นจริงโดยสมมติและความจริงที่แท้จริง ตลอดจนการเสียสละสิ่งที่ เป็นข้าศึกต่อกุศลให้หมดไปจากตนเองจนสามารถเข้าถึงความสงบที่ทำให้ชีวิตมีความมั่นคงแน่นอนและยังสามารถปฏิบัติต่อผู้อื่นได้อย่างสมบูรณ์เช่นใช้ปัญญาสอนให้ผู้อื่นได้รู้เห็นตามความเป็นจริง ทั้งทางโลกและทางธรรม สอนให้คนรู้จักเอื้อเฟื้อต่อบุคคลอื่น และสอนให้สามารถปฏิบัติในอุบายแห่งความสงบเพื่อให้คนเหล่านั้นได้พบกับความสุขที่แท้จริง ความมั่นคงในชีวิตที่แท้จริง คือพระนิพพาน

2. การวิเคราะห์ความสำคัญของกระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตของบุคคลตามหลักอิทธิฐานธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนา พบว่า 1) กระบวนการด้านปัญญา 4 องค์ประกอบ คือ ปัญญาพัฒนาศักยภาพที่จะมีความสุข ยึดหลักทางสายกลางในการแก้ไขปัญหาด้วยหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา 2) กระบวนการด้านสัจจะ โดยเน้นการพูดพอประมาณ พูดถูกกาล เพราะพูดถูกกาลอันควร คือพูดตามกำหนดกาลที่ควรพูด 3) กระบวนการด้านจาคะ เน้นการแก้ปัญหาในแบบองค์รวม และเสียสละเพื่อส่วนรวม และ 4) กระบวนการด้านอุปสมะ เป็นการประยุกต์ใช้กระบวนการประกอบด้วย ฆราวาสธรรม 4 สังคหวัตถุ 4 อิทธิบาท 4 และธรรมจักร 4 มาใช้ในการขมจิตขมใจ การรู้จักระงับอารมณ์เมื่อมีความไม่พอใจเกิดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระบุญลัทธ บุญญานโด (2563: 91-95) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอิทธิฐานธรรม” ผลการวิจัยพบว่า 1). ความสำเร็จในชีวิตหมายถึง การบรรลุเป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการจนเกิดความสุข โดยใช้วิธีการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักพุทธธรรม กฎธรรมชาติ และแนวทางที่เหมาะสม ตัวอย่างเช่น การค้นหาความเป็นตัวของตัวเอง การเรียนรู้ที่จะปล่อยวางจากความทุกข์ในอดีต และการดำเนินชีวิตอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน 2). หลัก

อริยฐานธรรม หมายถึง หลักธรรมที่ช่วยให้ชีวิตประสบความสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ ก) ปัญญาอริยฐาน การตั้งมั่นในปัญญา ความรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้อง ข) สัจจาริยฐาน การตั้งมั่นในสัจจะ ความซื่อสัตย์ และความจริง ค) จาคาอริยฐาน การตั้งมั่นในจาคะ การเสียสละ และการแบ่งปัน ง) อุปสมาริยฐาน การตั้งมั่นในความสงบและความสมดุลของจิตใจ ยังมีหลัก จักรธรรม 4 ที่เกี่ยวพัน ได้แก่ ก) ปฏิรูปเทสวาสะ การอยู่อาศัยในสถานที่ที่เหมาะสม ข) สัปปริสุบสังเสวะ การคบหาสมาคมกับกัลยาณมิตร ค) อัตตสัมมาปณิธิ การตั้งตนไว้ในทางที่ถูกต้อง ง) ปุพเพกตปุญญตา การระลึกถึงบุญที่ได้ทำไว้ในอดีต 3). ผลการวิเคราะห์คุณค่าการสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอริยฐานธรรม พบว่าหลักอริยฐานธรรมมีคุณค่าที่สำคัญใน 3 ด้าน ได้แก่ ก) ด้านการพัฒนามนุษย์ ช่วยให้บุคคลพัฒนาความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และการเรียนรู้จนสามารถเข้าใจเหตุและผลในการดำเนินชีวิต ข) ด้านการพัฒนาสังคม ส่งเสริมความสัมพันธ์และความสามัคคีในหมู่คณะ ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ค) ด้านการพัฒนาจิตใจ ทำให้จิตใจมีความมั่นคง แน่วแน่ และมุ่งมั่นในสิ่งที่ตั้งใจทำงานกว่าจะประสบความสำเร็จ หลักอริยฐานธรรมเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยสร้างความสำเร็จในชีวิตทั้งในด้านตนเอง สังคม และจิตใจ อันนำไปสู่ความสุขและความสมบูรณ์ในชีวิต

สรุปองค์ความรู้

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย “การวิเคราะห์กระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอริยฐานธรรม” มีรายละเอียดตามแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์กระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอริยฐานธรรม” ผู้วิจัยได้กำหนดข้อเสนอแนะไว้เพื่อเป็นประโยชน์ในงานวิจัยซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

ควรเสริมบางประเด็นที่ผู้ศึกษาหรือผู้สนใจทั่วไปรวมถึงหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ศึกษาการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอริยฐานธรรมโดยน่านโยบายนำการวิจัยทางการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอริยฐานธรรมไปประยุกต์ใช้ในเพื่อศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอริยฐานธรรมต่อไป

2. ข้อเสนอแนะนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้ศึกษาหรือผู้สนใจทั่วไปรวมถึงหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอริยฐานธรรม และส่งเสริมให้นิสิตนำการวิจัยทางหลักอริยฐานธรรมเพื่อสร้างความสำเร็จในชีวิต เพื่อเป็นแนวทางการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอริยฐานธรรมไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์การวิเคราะห์กระบวนการสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอริยฐานธรรมต่อ โดยนำประเด็นการสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอริยฐานธรรมโดยใช้วิธีการต่างเช่น การเล่าเรื่อง หรือการนำข้อมูลเชิงประจักษ์มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา หลักฐาน เจริญ เทพศร และ ดร.ประสิทธิ์ เขียวศรี (2566). แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21: กรณีศึกษาบริบทในพื้นที่. สำนักงานศึกษาธิการภาค 8. สืบค้นข้อมูลจาก <https://reo8.moe.go.th/wp-content/uploads/2022/05/>
- พระครูเมตตาสารคุณ (2554). “การศึกษาหลักอริยฐานธรรมในการสร้างความมั่นคงของชีวิต”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเทพสุวรรณโมลี (2552). เสียงพระเสียงเพลง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: หจก. สามลดา.
- พระธรรมโกศาจารย์ (2551). ความสำเร็จแห่งชีวิต. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- พระธรรมโกศาจารย์ (2550). คู่มือดับทุกข์. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- พระธรรมสิงหบุราจารย์ (2548). หลักประกันชีวิตทุกลมหายใจใช้เวลาให้เป็นประโยชน์. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- พระบุญลัท ปุณฺณวณฺโฑ (2563). “การสร้างความสำเร็จในชีวิตตามหลักอริยฐานธรรม”. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (2554). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (2550). ธรรมครองชีวิตธรรมะนำแสงสว่างสู่ชีวิตใหม่. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.

- พระภุชงค์ ฐิตปุณณ (2549). “ศึกษาเปรียบเทียบวิธีการเข้าถึงความจริงของพระพุทธศาสนากับ
วิทยาศาสตร์ ศึกษากรณีปฏิจจนสมุปบาท”. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขา
ปรัชญา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมหาทองคุณ อธิปญโญ (2549). “การศึกษาเปรียบเทียบเรื่อง นิพพานในพระพุทธ ศาสนาเถรวาท
มหานิกายโยคาวจรและวัดพระธรรมกาย”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอธิการสุรศักดิ์ สุขุมโกล และ อนุวัต กระสังข์ (2562). “การใช้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อ
ลดปัญหาความรุนแรงในสังคมไทย”. วารสารเสถลภูมิวิชาการ. 5(2) (กรกฎาคม-ธันวาคม).
- พีรพัฒน์ ศุภลักษณ์ (2550). คัมภีร์ชีวิต คิดอย่างพระพุทธเจ้าแล้วเราจะไม่ทุกข์. กรุงเทพมหานคร: ขวาพับ
ลิชชิงเวิร์กส์.
- พุทธทาสภิกขุ (2547). ศาสนา ดนตรี กวี ศิลปะ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุภาพใจ.
- ภักขวิชช์ สุขเสน (2561). อธิษฐานธรรม: หลักความมั่นคงของมนุษย์. “วารสารวันมัญจกแหงพุทธ
ศาสตรปริทรรศน์”. 5(1) (มกราคม-มิถุนายน).
- มูลนิธิพระราชศรีธา (2537). พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ 29 เรื่อง อธิษฐานธรรมค้ำความดีมั่นคง.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เลี้ยงเซียง.
- ราชบัณฑิตยสถาน (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร: นาน
มีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- ศุภวรรณ พ.พรธวงค์ กรีน (2548). คู่มือชีวิตภาคศีลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. ปทุมธานี: สกายบุคส์.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาเถรสมาคม (2535). ความจริงที่ต้องเข้าใจ. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (2564). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ 31.
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์.
- สำนักงานเลขาธิการกรม สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2567). 100 คำสอน สมเด็จพระสังฆราช: บทความ
คุณธรรม. สืบค้นข้อมูลจาก <https://ethics.nso.go.th/index.php/moral/29-100>.
- สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2550). ความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทย
ปี 2549. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ
มนุษย์.
- เสถียรพงษ์ วรรณปก (2549). นิทานมงคลธรรม. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.

